

Risâle-i Nur'da müceddidlik

Lügâtlerde “tecdîd” kavramı yenileme, yenilenme, yeni hale getirme olarak bilinir. Tecdîd hareketi meşrû’ ve sünnetullahtır.

Şerîat-ı diniye ve fitrîyenin bir lâzımı ve gereğidir. Müceddid; tecdîd eden, yenileyen, yenileyici, yeniden şekil veren, yeniden güçlendiren, kuvvetlendiren mânâlarında îzâh edilir. Hadîs-i şerife göre de her asır başında geleceği müjdelenen dinin yüksek hizmetkârı; dine yeni bir tarzla yaklaşan, asrın şartlarına göre ve ortaya atılan yeni şüphe ve taarruzlara karşı dini yorumlayıp kuvvetlendiren büyük âlimdir. Müceddid, Peygamberimizin (asm) sünneti terk edilip bid’atlar yayılınca insanlara yeniden dinlerini öğreten ve bu bid’aları bertaraf etmeye çalışan İslâm âlimlerine denir.

Müceddidler dini tecdîd ederler. Ancak yeni hüküm getirmezler ve dinin rûh-u aslîsine zarar vermezler. Sadece asırlarına uygun yeni îzâh tarzları ile dinin hakîkatlerini izhâr ederler. Ve dine tecâvüz eden bid’aları ref ederler ve dini, rûh-u aslîsine uygun tefsîr ederler. Bu mânâda hadîsler ile tecdîd vazîfesinin yapılacağı da bildirilmiştir. Buna işâret eden; “Allah Teâlâ bu ümmet için her yüz senenin başında dinlerini tecdîd eden bir müceddid gönderir.” 1 hadîs-i şerifidir. Yenilik fitrî bir hâldir. Tekemmüle giden fitratın bir gereğidir. Çünkü bu kâinatta meyl-i tekâmül vardır. Her şey doğar, gelişir, tekâmül eder ve son bulur. İnsan cesedi her an tecdîd hâlinde ve hücreleri yenilenmektedir. Ancak bir önceki hücrenin yerine gelen yeni hücreler diğer hücrelerin ne düşmanıdır, ne de rakîbi. Sadece o vücûd-u insanın hayatının devamı için gerekli ve lüzûmlu olan hayatî öneme sahip emirber birer neferdirler. Kâinatın her bir cüz’ünde bu mânâda tecdidi ve teavünü görmek mümkündür.

Hem ilim malûma tabîdir. İnsan ise taallüm ile tekemmüle muhtaçtır. Çünkü vazîfesi taallüm ile tekemmüldür. Öyleyse insan kâinattaki teceddüden hissesini almalıdır. Bu mânâda her insan ve Müslüman her zaman tecdîde muhtaçtır ve onu aramalı ve öğrenmelidir. Gelenek demek taassub demek değildir ve olmamalıdır. Gelenek sadâkat, salâbet ve geçmişin birikimine ve tecdîdine sahip çıkmak olmalıdır. Gelenek ile tecdîd, birbirinin rakîbi değil birbirinin kuvve-i mânevîyesi olmalıdır. Birbirini desteklemeli ve beslemelidir.

Bazen gelenek taassuba kayarak tecdîd mânâsındaki yeniliğe kapalı hale gelirken, bazen de yenilik adı altında geleneği toprağa gömme ve ademe mahkûm etme hâli ortaya çıkabilir. Biz bu yazımızda dahâ çok Risâle-i Nûr’dan tecdîd ve müceddid meselesine bakmaya çalışacağız.

Bediüzzamân Hazretleri müceddid ve müceddidlik hakkında çok önemli açıklamalar yapmıştır. Meselâ; “Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetinden, şerîat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser-i himâyet olarak, herbir fesâd-ı ümmet zamanında bir muslîh veya bir müceddid veya bir halîfe-i zîşan veya bir kutb-u âzam veya bir mürşid-i ekmel veyahut bir nev’î mehdî hükmünde mübârek zâtı göndermiş, fesâdı izâle edip milleti islâh etmiş, din-i Ahmedîyi (asm) muhâfaza etmiş. Mâdem âdeti öyle cereyan ediyor. Âhîrzamânın en büyük fesâdı zamanında, elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hâkim, hem mehdî, hem mürşid, hem kutb-u âzam olarak bir zât-ı nûrânîyi gönderecek ve o zât da ehl-i beyt-i Nebevîden olacaktır.” 2

Bu izâhları yapan Bediüzzaman Hazretleri kendisini müceddid olarak görmekten daha çok eserlerini nazara veriyor ve şu açıklamaları yapıyor: “Pek çok Nurcuların haddimden yüz derece ziyâde hüsn-ü zanlarıyla benden zannettiği medâr-ı iftihâr sıfatları, yüz defa onların hatırlarını kırıp reddetmişim. Fakat yirmi sekiz sene siyâsetçiler Risâle-i Nûr’un sırf îmânî ve uhrevî mesleğini şimdiki medenîleşmek fikirlerine müsâit görmediklerinden, yirmi sekiz senedir hapislerle, mahkemelerle, tarassutlarla, asılsız isnâtlarla Nurcuları ürkütmekle ve beni çürütmek cihetiyle Risâle-i Nur’u neşrettirmemek için emsalsiz bir vaziyete düşmüştüm. Yarım ümmî ve ithâm altında ve Nur şakirtlerini bütün bütün kaçırmamak için, bana karşı medhi, şahımdan reddedip medhiniz Nurlara ait olabilir. Ve gördüğünüz meziyetler benim değil, Risâle-i Nûr’undur. O da Kur’ân-ı Hakîm’in bir hakîkatinin bir tefsîridir. Ve her asırda dine ve îmâna tam hizmet eden müceddidler geldikleri gibi, bu acib ve komitecilik ve şahs-ı mânevî-i dalâletin tecâvüzü zamanında bir şahs-ı mânevî müceddid olmak lâzım gelir. Eski zamana benzemez. Şahıs ne kadar da harîka olsa, şahs-ı mânevîye karşı mağlûp olmak kabîldir. Risâle-i Nûr’un o cihette bir nev’î müceddid olması kaviyyen muhtemel olduğundan, o sıfatlar—hâşâ—benim haddim değil; belki mükerrer yazdığım gibi, benim hayatım Risâle-i Nûr’a bir nev’î çekirdek olabilir. Kur’ân’ın feyziyle, Cenâb-ı Hakın ihsânıyla o çekirdekten Risâle-i Nûr’un meyvedâr, kıymettâr bir ağaç hükmüne icâd-ı İlâhî ile geçmesidir. Ben bir çekirdektim, çürüdüm, gittim. Bütün kıymet Kur’ân-ı Hakîmin mânâsı ve hakikatli tefsîri olan Risâle-i Nûr’a aittir.” 3 Sanırım müceddidlik meselesi burada çok net ve açık olarak îzâh edilmiş durumdadır.

Ancak Bediüzzaman Hazretleri, bazı itirazların önünü almak için âhîrzamânda beklenen büyüen zât ünvânının Risâle-i Nûrlara şahıs itibârıyla girmemesi için “Nurlara o ismi (Mehdî ismini) vermek münâsip görülüyor. Belki ‘Müceddidir, onun pişdarıdır’ denilebilir.” 4 diye açıklama getirmiştir. Çünkü mehdî ünvânı direkt kullanılırsa önemli itirâzlar olabilir ve “O gelecek zatın ismini vermek, üç vazîfesi birden hatıra geliyor (îmân, hayat, şerîat); yanlış olur. Hem hiçbir şeye âlet olmayan Nurdaki ihlâs zedelenir, avâm-ı mü’minin nazarında hakikatlerin kuvveti bir derece noksanlaşır. Yakîniyet-i bürhâniye (kesin deliller) dahi, kazâyâ-yı makbûledeki (kabûle mazhâr olmuş hükümlerdeki) zann-ı gâlibe (gâlib kanaate) inkılâp eder; dahâ muannid dalâlete ve mütemerrid zındıkaya tam galebesi, mütehayyir ehl-i îmânda görünmemeye başlar. Ehl-i siyâset evhâma ve bir kısım hocalar itirâza başlar.” 5 Onun için de haklı olarak Bediüzzaman Hazretleri bu uyarıları yapmak mecbûriyetinde kalmıştır.

Külliyyatın değişik yerlerinde ise konu vuzûha kavuşturuluyor ve Tarihçe-i Hayat’ta gelen ifâdeler konumuza ışık tutuyor: “Güya Bediüzzaman Said Nursî, on dördüncü asr-ı Muhammedînin ve yirminci asr-ı Milâdînin minâresinin tepesinde durup, muasırları olan ehl-i İslâm ve insaniyete bağırıyor ve bu asrın arkasında dizilmiş ve müstakbel sıralarında saf tutmuş olan nesl-i âtî ile bir mürşid-i âzam, bir müceddid-i ekber olarak konuşuyor.” 6

Yine gelen şu ifâdeler de “müceddidlik” meselesinin netleşmesi husûsunda Üstad Bediüzzamân Hazretleri’nin çok mühim bir açıklamasıdır: “Belki, Risâle-i Nûrda ispat edilmiş ki: Bu zaman cemaat zamanıdır. Şahs-ı mânevî hükmeder. Eski zamanda dalâlet bir şahıstan geldiği cihetle, karşısına bir dâhi-i hidâyet çıkardı. Şimdi ise cemaat şeklinde bir şahs-ı mânevî olmasından, onu karşısında ancak bir şahs-ı mânevî mukabele edebilir. Yalnız eskiden beri ehl-i hakikat mabeyninde câri ve üstadına karşı fart-ı muhabbetten gelen fevka’lhadd hüsn-ü zanları ta’dîl etmek ve nimet-i İlâhiyeye karşı küfrân ve inkâr etmemek niyetiyle, ‘müceddidlik’ vazîfesi olabilir. Fakat benim değil, Risâle-i Nûr’undur. Belki, bu zamana bakan Kur’ân’ın bir cilve-i hakikatıdır. Risâle-i Nûr onu temsîl eder. Ben neci oluyorum ki, kendime dâvâ edeyim.” 7

Üstad Bediüzzamân Hazretleri’ni 1943 yılında Denizli’de tanıyan ve 1946 senesinde Üstad’ın yerine şehîd olan Hasan Feyzi (ra) Emirdağ Lâhikası’ndaki şiirinde bakınız müceddidlik hakkında neler diyor: “Vallah, ezelden bunu ben eyledim ezber: / Risâle-i Nûrdu vallah o son müceddid-i ekber. / Yüzlerce sened, hem nice yüzlerce işâret, / Eyler bu mukaddes koca dâvâyâ şehadet. / En başta gelen şahid-i adl Hazret-i Kur’ân, / Göstermiş ayânen otuz üç yerde o burhan.” 8 Hasan Feyzi Ağabey daha ne söylesin ki? Sadece iki senede Üstadı ve Risâle-i Nûr’u tanıdığı halde bu kadar sadâkat ve ihlâs bizleri titretmeli değil midir?

Eski Fetva Emîni Ali Rıza Efendi’nin de Bediüzzamân Hazretleri hakkında gelen ifâdeleri dikkate şâyândır: “Bediüzzaman,

şu zamanda, din-i İslâma en büyük hizmet eylediğini ve eserlerinin tam doğru olduğunu ve böyle bir zamanda, mahrûmiyet içinde, ferâgat-ı nefis edip, yani dünyayı terk edip böyle bir eser meydana getirmek hiç kimseye müyesser olmadığını ve her sûretle şâyân-ı tebrîk olduğunu ve Risâle-i Nûr, müceddid-i din olduğunu ve Cenâb-ı Hak, onu muvaffak-un-bilhayr eylesin, âmin.” 9

Üstad Bedüzzamân Hazretleri’nin sitâyîşle bahsettiği ve mektuplarının başına giriş paragrafları yazdığı Kuleönlü Sarıbuçak Mustafa Hulûsî’nin bir mektubunda da şöyle önemli bir açıklama vardır: “Rûhum bir mürşid-i ekmel taharrî ederdi. Aramak üzere iken bana ilhâm olundu ki, ‘Mürşidi sen uzakta arıyorsun. Pek yakınında bulunan Bediüzzaman vardır. O zatın Risâle-i Nûr’u müceddid hükmündedir. Hem aktabdır, hem zülkarneyndir, hem âhîrzamanda gelecek İsâ Aleyhisselâm’ın vekilidir, yani müjdecisidir’ denildi.” 10

Biz de “Fehimtü ve sadakte” diyerek mukabele ediyoruz.

Dipnotlar:

- 1- Feyzü’l-Kadîr, 2: 281.
- 2- Mektubat, 2004, s: 745.
- 3- Emirdağ Lâhikası, 2006, s: 730.
- 4- Sikke-i Tasdik-i Gaybî, 2006, s: 20.
- 5- Sikke-i Tasdik-i Gaybî, 2006, s: 20.
- 6- Tarihçe-i Hayat, 2006, s: 251.
- 7- Sirâcü’n-Nûr-s. 2302 (N. Yayınları).
- 8- Emirdağ Lâhikası, 2006, s: 213, 14.
- 9- Kastamonu Lâhikası, 2006, s: 274.
- 10- Barla Lâhikası, 2006, s: 233.

18 Mayıs 2011, Çarşamba Yeni Asya Gazetesi